

LITERATŪROS PAMOKA 7-OJE KLASĖJE

„ GARSŲ ĮVAIROVĖ“

Kalba neredaguota

TEMA. Garsų įvairovė.

DALYVIAI: septintos klasės mokiniai, 4G klasės trys mokiniai.

PAMOKOS SITUACIJA:

Mokiniai per gramatikos pamokas mokėsi įvairius lietuvių kalbos garsus, aiškinosi jų tarimą ir užrašymą, skirtingą garsų prasmę. Per literatūros pamokas mokiniai skaitė kūinių ištraukas, kuriose pasakojama apie garso, balso jėgą, ieškojo tinkamų muzikinių kūinių poetinių tekstų skaitymo fonui. Supratome, kad įvairūs garsai mūsų aplinkoje yra ypatingi, turi daug prasmių, todėl verta jiems skirti daugiau dėmesio.

PAMOKOS UŽDAVINIAI:

Klausydami aplinkos bei įrašytų garsų gebės juos įvardyti; skaitydami literatūros bei tautosakos kūinius gebės tinkamai klausytis bei nusakyti garsų prasmę; gebės apibūdinti, sugrupuoti, imituoti ir kūrybiškai pateikti per pamoką išgirstus garsus; dirbdami grupėse sukurs pasirinkto garso aprašymą, jį pristatys; aptars pamokos patirtis bei įvertins savo mokymosi rezultatus.

METODAI:

Pasakojimas, aiškinimas, deklamavimas, klausymasis, dalinė kūinių analizė pagal pateiktas užduotis, pokalbis, klausimai – atsakymai, skaidrių demonstravimas, garsų įrašų klausymas, garsų imitavimo mįslės, darbas grupėse.

INTEGRACIJA:

Su **gramatika** – kartosime veiksmažodžius, sinonimus, priebalsius, su **muzika** - pamokoje mokiniai klausysis muzikos instrumentų įrašų; su **etika** – mokiniai mokysis bendradarbiavimo su klasės draugais, vyresniais mokiniais ir mokytojais, filosofuos apie garso reikšmę žmogui, aplinkai; su **IT** - mokiniai stebės abiturientų paruoštą vaizdinę medžiaga.

Mokytojai pamoką padės vesti trys abiturientai: atmintinai skaitys tris literatūros tekstus, septintokams pasiūlys muzikines mįsles ir parodys savo pačių paruoštas skaidres.

PRIEMONĖS:

Multimedija, skaidres, CD grotuvas, garsų įrašai, sąsiuviniai, A5 formato 10 popieriaus lapų, rašymo priemonės, sulankstoma lenta, skirtingų spalvų rašikliai lentai.

LITERATŪRA:

Vida Marcišauskaitė, Danguolė Mikulėnienė, Jurgita Petrauskaitė, Vaida Kainauskienė, Rimvydas Sruogis. Lietuvių kalba 7 klasei, II ŠOK serijos knyga, „Šviesa“, 2008,
Nijolė Černauskienė, Vilda Skairienė, Loreta Žvironaitė. Literatūra 7 klasei, II ŠOK serijos knyga, „Šviesa“, 2009,
K. Donelaičio poemos „Metai“ trečiosios dalies „Rudenio gėrybės“ ištrauka,
I. Šeinaus apysakos „Vasaros vaisės“ ištrauka,
Leonardo Gutausko eilėraštis „Sraigė aš šliaužti“.

VERTINIMAS:

Septintokai patys aptaria ir įsivertina mokymosi sėkmes ir nesėkmes.
 Abiturientai už kūrybinį darbą ir tekstų skaitymą vertinami kaupiamuoju pažymiu.

PAMOKOS EIGA:

Mokytojo veikla	Mokinių veikla
<p>Pasirengimas veiklai:</p> <p>Iš anksto mokytojas siūlo kūrybinę užduotį keliems vyresniųjų klasių mokiniams (kurie nori): rasti įvairių garsų įrašų, juos įrašyti į CD, taip pat paruošti skaidres tiems garsams iliustruoti (3priedas), rasti skirtingų literatūros tekstų su garso interpretacijomis (1 priedas).</p> <p>Mokytojas pasiūlo septintokams kelis smulkiosios tautosakos – garsų pamėgdžiojimų – pavyzdžių.</p> <p>Pamokos įžanga:</p> <p>Mokytojas paaiškina, kad <i>mokiniai pamokos pradžioje nebus informuoti, ko mokysis ir ką konkrečiai veiks pamokoje, neišgirs nei tikslų, nei uždavinių, kad neprarastų netikėtumo džiaugsmo galimybes. Kaip H. Radauskas yra pasakęs, „literatūra pati savaime yra tikslas“.</i></p> <p>I dalis. Klausomės aplinkos garsų.</p> <p>Mokiniai ir į pamoką atvykę svečiai paraginami <i>užsimerkti ir minutėlę įsiklausyti į aplinkos garsus.</i></p> <p>Mokytojas klausia: <i>kokią surašytų garsų dalį mes paprastai girdime neteikdami tam ypatingos reikšmės? Kodėl?</i></p> <p>II dalis. Klausomės garsų įrašų.</p> <p>Mokytojas siūlo <i>paklaustyti keletą CD garsų įrašų ir atspėti, kokie tai garsai.</i></p> <p>III dalis (3 min). Garsai tautosakoje.</p> <p>Mokytojas paaiškina, kad <i>kol kas mes stengėmės garsus išgirsti ir juos įvardinti. Bet tai dar ne kūryba, ne literatūra. Kada garsas virsta kūryba?</i></p>	<p>Pasirengimas veiklai:</p> <p>Vyresnieji mokiniai paruošia įrašus ir vaizdinę medžiagą.</p> <p>Septintokai išmoksta smulkiosios tautosakos – garsų pamėgdžiojimų – pavyzdžių (Priedas Nr.2). Prieš pamoką abiturientai paruošia multimediją, CD grotuvą.</p> <p>Pamokos pradžioje septintokai susėda į grupes po keturis.</p> <p>Pamokos įžanga:</p> <p>Mokiniai klausosi mokytojo.</p> <p>I dalis:</p> <p>Mokiniai sąsiuvinuose surašo, ką išgirdo, ir pasidalina įspūdžiais. Du abiturientai įvardintus garsus surašo lentoje. Mokiniai atsako į klausimus.</p> <p>II dalis:</p> <p>Vyresnieji mokiniai paleidžia įrašus. Mokiniai žymisi į sąsiuvinius atsakymus, paskui juos pasako garsiai, o du abiturientai lentoje papildo garsų sąrašą ir parodo skaidres (3 priedas), kuriose pateikti teisingi atsakymai.</p> <p>III dalis:</p> <p>Mokiniai garsiai svarsto.</p>

<p>Mokytojas siūlo mokiniams <i>pademonstruoti mažosios kūrybos pavyzdžius iš smulkiosios tautosakos – užminti mįsles pamokos svečiams.</i></p> <p>Mokytojas pasako keletą smulkiosios tautosakos pavyzdžių (2 priedas), juos pademonstruoja, mokiniai juos raiškiai perskaito, išmoksta atmintinai.</p> <p>IV dalis. Garsai grožinėje literatūroje.</p> <p>Mokytojas paaiškina, kad <i>geriausiai garsų įvairovę atskleidžia rašytojai, ir pakviečia dvyliktoką paskaityti K. Donelaičio poemą „Metai“ ištrauką.</i></p> <p><i>Kas šiuo tekstu pasakyta? Kaip šiame tekste įprasmintas garsas?</i></p> <p>Mokytojas kviečia <i>dvyliktoką paskaityti ištrauką iš I. Šeiniaus kūrybos.</i></p> <p><i>Kas šiuo tekstu pasakyta? Kaip šiame tekste įprasmintas garsas?</i></p> <p>Mokytojas kviečia <i>dvyliktoką paskaityti L. Gutausko eilėrašį.</i></p> <p><i>Kas šiuo tekstu pasakyta? Kaip šiame tekste įprasmintas garsas?</i></p> <p>Mokytojas kviečia mokinius <i>išvardinti, kokiais būdais rašytojai žaidžia garsais.</i></p> <p>V dalis. Dirbame drauge-kuriame garso aprašymą.</p> <p>Mokytojas paaiškina užduotį: <i>grupėse sugalvoti vieną garsą ir jį 3-4 sakiniiais aprašyti taip, kad tiesioginis pavadinimas nebūtų įvardintas.</i></p> <p>VI dalis. Apibendrinimas. Apmąstome drauge.</p> <p>Mokytojas klausia mokinių, <i>ar jie žino graikų mitą apie karalių Midą.</i> Jeigu mokiniai istorijos neprisimena, mokytojas</p>	<p>Mokiniai pateikia du smulkiosios tautosakos pavyzdžius, svečiai spėja, o abiturientai garsų pavadinimus užrašo lentoje.</p> <p>IV dalis:</p> <p>Dvyliktokas skaito tekstą atmintinai.</p> <p>Mokiniai svarsto ir svarstymais dalinasi; dvyliktokas paaiškina, kad tai ištrauka apie rudenį, kur priebalsių sąskambiais atskleidžiama bjauri, šlapia, tamsi rudens nuotaika. Tokia meninė priemonė vadinama aliteracija. Tekstas parodomas skaidrėje, kad būtų geriau matyti, kaip dažnai kartojami priebalsiai.</p> <p>Dvyliktokas skaito tekstą atmintinai.</p> <p>Mokiniai svarsto ir svarstymais dalinasi, paskui dvyliktokas paaiškina, kad tai ištrauka apie griaustinį ir žaibus, o tai atskleidžiama vaizdingais veiksmažodžiais ir gausiais epitetais. Tekstas parodomas skaidrėje, kad būtų matyti, kokie veiksmažodžiai ir epitetai paminėti tekste.</p> <p>Dvyliktokas skaito tekstą atmintinai.</p> <p>Mokiniai svarsto ir svarstymais dalinasi, paskui dvyliktokas parodo skaidrę ir paaiškina, kad vieno veiksmažodžio kartojimas ir vizualus eilėraščio apipavidalinimas rodo, kad tai eilėraštis apie sraigę.</p> <p>Mokiniai pasakoja, ką sužinojo.</p> <p>V dalis:</p> <p>Vyresnieji mokiniai išdalina A5 formato lapelius mokinių grupėms ir pamokos svečių grupei.</p> <p>Mokiniai ir svečiai kuria aprašymus arba istorijas, jas garsiai skaito, kitos grupės spėja, apie kokį garsą kalbama.</p> <p>VI dalis:</p> <p>Mokiniai klausosi ir išsako nuomones.</p>
---	---

<p>trumpai ją papasakoja ir klausia: <i>ko moko antikinis mitas?</i> <i>Kaip mūsų kasdienį gyvenimą padaryti skambesni?</i> Mokytojas prašo mokinių <i>įvardinti šios pamokos temą ir svarbiausią tikslą, kokį pasiekė.</i></p> <p>VII dalis. Vertinimas ir įsivertinimas. <i>Ko išmokome?</i></p> <p>Mokytojas klausia mokinių: <i>Kas pamokoje buvo įdomiausia? Ką mokiniai sužinojo? Kuri užduotis buvo sunkiausia ir kodėl? Kuo naudingi mums buvo vyresnieji mokiniai?</i></p>	<p>Vertinimas ir įsivertinimas:</p> <p>Mokiniai išsako savo nuomones. Vienas mokiniams padėjo svečiams, sakydamas, kad sunku krimsti tai, kas nežinoma, todėl dovana saujelę riešutų, kurių irgi verta paklaustyti, nes jie taip pat turi garsą. Mokiniai išdalina riešutus.</p>
--	---

<p>Galimos veiklos komentaras: namų darbai. Skirti namų darbus yra tikslinga. Taip mokiniams pasiūloma savarankiškai sugrįžti prie analizuotos temos, ją apmąstyti. Mokytojas turėtų nusakyti tikslus veiksmus ir užduotis, susijusius su tolesniu garsų pažinimu. Mokiniai skatinami domėtis, tyrinėti, pažinti, ieškoti, pritaikyti, analizuoti, kurti.</p> <p>Galimi kūrybiniai darbai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) atrasti dar negirdėtų gamtos garsų pamėgdžiojimų, juos išmokti, sukurti pokalbį; 2) įrašyti į mobiliuosius telefonus išgirstus garsus (<i>paukščių, kiemo, ryto ir pan.</i>); 3) rasti grožinėje literatūroje garsų aprašymo pavyzdžių; 4) rašyti dienoraštį „Mane supantys garsai“; 5) nupiešti garsą/us; 6) parašyti nedidelės apimties kūrinį (sakmę, pasaką, haiku ir pan.), kuriame atsispindėtų garsa/ai. <p>Daugiau apie tikslingą klausymą lietuvių kalbos pamokose: http://www.upc.smm.lt/ugdymas/pagrindinis/rekomendacijos/failai/lietuviu/Kompetenciju_ugdymo_pavyzdžiai_Kalbėjimo_gebėjimų_ugdyma_lietuvių_gimtosios_kalbos_pamokose.doc</p>
--

Pamokos aprašą parengė
VšĮ „Saulės“ privačios gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja metodininkė
Vida Butienė

Ugdymo plėtotės centro metodininkė, lietuvių kalbos mokytoja ekspertė Daiva Briedienė

Ir šliaužti

Ir šliaužti ir šliaužti ir šliaužti ir šliaužti

2 priedas

Varlyčių choras ir dviejų varlyčių dialogas:

- Kuotre, kuotre, duok peilj, duok peilj.
- Kokj? Kokj?
- Baltakriaunj, baltakriaunj.
- Ką veiksi? Ką veiksi?
- Gandrą pjausiu, gandrą pjausiu.

Varpų skambesys:

- Martyn!
- Brolau!
- Gilioj.
- Skendau.

Daugiau:

http://www.upc.smm.lt/ugdymas/pagrindinis/rekomendacijos/failai/lietuviu/Kompetenciju_ugdymo_pavyzdžiai_Kalbėjimo_gebėjimų_ugdyma_lietuvų_gimtosios_kalbos_pamokose.doc

3 priedas

Lietus ir griaustinis

Traukinys

Dūdmaišis

Prekybos centras

Dulkių siurblys

Skudučiai

Lakštingala

Varpai

Jūra